

N:o 25.

Ank. till Riksd. kansli den 25 april 1895, kl. 6 e. m.

Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts betänkande n:o 6, i fråga om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om omarbetning af kungörelsen den 21 oktober 1864 angående förändrade instruktioner för direktioner, läkare och sysslomän vid länens lasarett och kurhus.

Uti en inom Andra Kammaren väckt och till andra tillfälliga utskottets behandling hänvisad motion hemställer herr *C. Wallis* »att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta verkställa omarbetning af kongl. kungörelsen angående förändrade instruktioner för direktioner, läkare och sysslomän vid länens lasarett och kurhus af den 21 oktober 1864 och att dervid hänsyn tages till den erfarenhet, som efter 1864 vunnits, och de behof, som uppstått med afseende på anordnandet af en tillfredsställande lasarettsvård».

Till stöd för denna sin hemställan anför motionären ett antal motiv. Det sista af dessa utgöres deraf, att, enligt motionären, lasarettsläkarnes hittillsvarande pensioneringssätt är otillfredsställande. »I 5 § 3 mom. af nämnda kongl. stadgas instruktion för direktionerna säges, att direktionen »eger att hos landstinget föreslå de pensions-

belopp för återstående lifstid, som i mån af förtjenst och behof pröfvas skäligt», och ehuru pension sällan nekats, har dock erfarenheten visat, att landstingen ej alltid varit hågade att pensionera sina lasarettsläkare, hvilka då ofta nödgats qvarstå i sin tjänst, ehuru de af ålder varit oförmögna att på ett tillfredsställande sätt sköta sina åligganden, hvarpå åter i sista hand just de sjuke blifvit lidande. Genom införande af rättighet till pension för läkaren skulle lasaretten tillförsäkras arbetsdugliga läkare och dessa erhålla en fastare ställning med större lugn för framtida bergning». Som emellertid ett sådant af motionären på detta sätt förordadt införande af rättighet för lasarettsläkarne att blifva pensionerade ej kan, så vidt utskottet ser, åstadkommas af Kongl. Maj:t allena utan Riksdagens och eventuelt landstingens hörande, synes en af Kongl. Maj:t verkställd omarbetning af sagda stadga ej kunna lända till vinnande af det i motionen med afseende på lasarettsläkarnes pensionering afsedda ändamålet.

Och får vid sådant förhållande utskottet hemställa,

- 1) att motionen hvad pensionsfrågan angår icke må till någon kammarens åtgärd föranleda.

Detta bör dock enligt utskottets förmenande ej utgöra något hinder för en af Kongl. Maj:t verkställd omarbetning af nämnda stadga i öfrigt, för så vidt densamma blifvit otidsenlig, och går utskottet nu till en granskning af öfriga af motionären i detta hänseende anförda motiv.

Motionären visar, att till följd af mom. 12 af § 6 i nämnda stadgas instruktion för läkare vid länens lasarett och kurhus läkarens obduktionsskyldighet kan förorsaka, att han har svårt att eller eventuelt icke kan taga den tillbörliga hänsynen till de för operationers lyckliga utförande nödvändiga antiseptiska försigtighetsmått, i det att läkaren kan blifva tvungen att, sedan han varit sysselsatt med obduktion, kanske af i sårfebersjukdom afiden, omedelbart derefter utföra operationer, t. ex. buksnitt, bräckoperationer m. m., som kräfva den allra strängaste antiseptik. Utskottet håller före, att, om lasarettsläkaren strängt efterlefver stadgans föreskrifter i detta hänseende, sådana fall, som motionären skildrat, skola kunna förekomma med deras faror för den opererades lif och helsa, och anser i likhet med motionären, att i denna punkt stadgan är föråldrad och bör omarbetas så, att den motsvarar den nuvarande kirurgiens fordringar. Då stadgan för mer än 30 år sedan, alltså före kunskapen om antiseptiken, utgafs, var den tidsenlig, och afsåg genom sina bestämmelser angående lasarettsläkarens

skyldighet att verkställa obduktioner, att förkofra hans vetenskapliga utveckling, speciellt i den då för tiden ännu för landets läkarecorps jemförelsevis mindre bekanta patologiska anatomin, men under nuvarande förhållanden torde stadgan böra omarbetas i den rigtningen, att lasarettsläkaren endast blir ålagd att utföra sådana obduktioner, som ega större vetenskapligt intresse, eller genom hvilka en tvifvelaktig diagnos kontrolleras, hvarigenom endast ett mindre antal lik skulle komma till obduktion och de af obduktionerna eventuelt härrörande hindren för en effektiv antiseptik skulle väsentligen minskas till antal.

Motionären anför vidare, att, till följd deraf att i § 8 af instruktionen för länens lasarett och kurhus föreskrifves »att obotliga ej skola intagas utan direktionens pröfning i hvarje särskildt fall», väsentliga hinder för en tillfredsställande sjukvård uppkomma, i det att en mängd obotliga sjuke skulle kunna röna det största gagn af en god sjukhusvård, men deras intagande å lasaretten genom nämnda § väsentligen försvåras, och motionären anför exempel härpå. Utskottet anser denna framställning fullt befogad och håller före, att, då ett särdeles stort antal fall af obotliga sjukdomar äro af den art, att deras behandling å sjukhus ej blott medför en lindring af den sjukes tillstånd, utan äfven kan medföra ett återställande af den sjukes arbetsduglighet och förvärfsförmåga, åtminstone för en tid och ofta i ganska väsentlig grad, ändrade bestämmelser för dessa sjukes intagning å lasaretten äro af nöden.

Motionären anför vidare, att »i fråga om intagning på lasarett af barnaföderskor finnas inga föreskrifter, ehuru dylika äro alldeles nödvändiga, för att läkaren må veta, hvilka förlossningsfall han är skyldig vårda på lasarettet eller hvilka skola skötas i hemmen». Det synes utskottet påtagligt, att, då förlossningsfall ej sällan förekomma, hvilka äro af den art, att de ej, såsom det stora öfvervägande flertalet fall, kunna utan olägenhet i hemmen vårdas, utan med nödvändighet fordra operativt ingripande, vid hvilket för lyckligt resultat ernående den strängaste, i hemmen och särskildt i fattiga hem knappast uppnåeliga antiseptik är af största vikt, *vissa* förlossningsfall böra å lasaretten vårdas, och det synes utskottet påtagligt, att i lasarettstadgan härom föreskrifter böra införas till lasarettsläkarens ledning och efterlefnad.

Motionären anför, att »numera äro på flera sjukhus anställda underläkare och komma säkerligen att alltmera blifva nödvändiga för sjukvården; dock finnas inga allmänna bestämmelser om deras ställning». Sådana bestämmelsers införande i stadgan synes utskottet så mycket

mer nödvändigt, som ej sällan för närvarande, åtminstone vid de större lasaretten, dessa underläkare intaga en sidoordnad, så godt som själfständig ställning bredvid öfverläkaren, i det åt dem en del af lasarettets sjukvård är anförtrodd, och det under sådana förhållanden är nödvändigt, att bestämmelser lemnas angående dessa underläkares befogenhet och ansvar vid deras tjensteutföring. Några bestämmelser i detta hänseende finnas för närvarande icke, utan handla dessa läkare för närvarande uteslutande på öfverläkarnes ansvar, hvilket synes utskottet kräfvat ändring.

Slutligen anför motionären, att ingenting i stadgan finnes bestämdt om, huruvida lasarettsläkaren eger ersättningsrättighet eller ej för vidlyftigare intyg i medicinska rättsfall samt för formenligt betyg för sinnessjuk, och anser utskottet i likhet med motionären, att bestämmelser härom i stadgan böra införas.

Till de af motionären anförda motiven för en omarbetning af nämnda stadga, så att den må blifva tidsenlig, vill utskottet för sin del föga följande.

I § 8 mom. 3 af instruktionen för direktionerna öfver länens lasarett och kurhus föreskrifves, att »efter anställd besigtning af lasarettsläkaren skola de sjuke, i den ordning de blifvit anmälde, till vård och skötsel å lasarettet intagas, med undantag endast för sådana, hvilka till följd af sjukdomarnes beskaffenhet äro enligt särskilda föreskrifter uteslutna från lasarettsvård». Sådana sjuke, angående hvilka sistnämnda särskilda föreskrifter ega gällande kraft, utgöras af spetelske och veneriskt smittade, för hvilka sjuka vård är beredd å särskilda sjukhus. Om insjuknade i andra smittosjukdomar än dessa yttras endast i § 6 mom. 9 af instruktionen för läkarne vid länens lasarett och kurhus, att »läkarne böra, så vidt möjligt är, skilja de med smittosamma sjukdomar behäftade från öfriga sjuke». Det synes dock, som om i lasarettstadgan borde införas särskilda bestämmelser, angående hvilka bland dessa öfriga smittosjukdomar böra anses vara af den art, att i dem insjuknade ej böra å lasarett intagas; det synes nemligen utskottet, som om åtminstone några af dem, exempelvis kopporna, vore af den art, att knappast sådana försigtighetsmått från läkarens sida emot deras spridning inom lasarettet kunde vidtagas, att den insjuknades intagande å lasarettet ej medförde allvarsam våda för öfriga å lasarettet vårdade sjuke.

I § 9 af instruktionen för direktionerna öfver länens lasarett och kurhus stadgas, att »med venerisk smitta behäftade personer böra, uppå skedd anmälan, genast intagas å kurhus eller kurhusafdelning å lasarett, hvarest skola finnas vissa rum med särskildt för sådana sjuke afsedda

sängar, sängkläder och öfriga sjukhuspersedlar; åliggande det direktionen att låta tillse det nämnda patienter icke lemnas tillfälle till umgänge med de andra». Enligt denna bestämmelse är således visserligen stadgadt att veneriskt sjuke skola vårdas afskilda från andra sjuke, men ingenting finnes stadgadt derom, att prostituerade qvinnor, som äro veneriskt sjuka, skola vårdas skilda från andra qvinnor och barn, som, oftast alldeles oförskyltd, iråkat denna sjukdom, och utskottet anser sig blott behöfva påpeka detta förhållande, för att behöfligheten af ett tillägg till stadgan i detta hänseende skall inses. Den gemensamma vården af veneriskt sjuke af så väsentligt olika kategorier medför för dem, som oförskyltd blifvit veneriskt smittade, ej blott de största personliga obehag, utan äfven ofta moraliska vådor.

I samma instruktions § 10 stadgas att »i de län, der hospital icke finnes, skall vid länslasaretten tillfälle beredas för sådana sinnessjuke, hvilka enligt gällande författningar äro till intagning å hospital berättigade, att åtnjuta vård under kortare tid, intill dess de kunna utan olägenhet till vederbörligt hospital förflyttas». Den undantagsställning, som härigenom bereds länslasarett, som äro belägna i län, hvilka inom sitt område ega hospital, synes utskottet obefogad, alldenstund hospitalens öfverfyllnad med sjuke, då den förekommer, med nödvändighet måste lägga hinder i vägen äfven för intagande å hospital af sinnessjuke från sådana län, i hvilka hospital äro belägna, och böra således lasaretten äfven i dessa län vara underkastade den bestämmelsen, att för kortare tid mottaga sådana sinnessjuke, intill dess plats hunnit att åt dem å hospital beredas.

Stadgandet i sista punkten af § 13 af samma instruktion, hvarigenom medellösa personer, som tillhöra annat lasarets distrikt, skola, när de insjuknat inom ett främmande lasarets distrikt, der åtnjuta kostnadsfri lasaretsvård, synes böra undergå förändring i riktning af öfverensstämmelse med föreskrifterna i nu gällande fattigvårdslagstiftning, så att lasaretten blifva berättigade att för lemnad sjukvård erhålla ersättning.

Med anledning af det som nu anförts äfvensom af andra i stadgan och instruktionerna förekommande brister, hemställer utskottet att Andra Kammaren ville för sin del besluta,

2) att Riksdagen må i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta verkställa omarbetning af kongl. kungörelsen angående förändrade instruktioner för direktioner, läkare och sysslomän

vid länens lasarett och kurhus af den 21 oktober 1864 och att dervid hänsyn toges till den erfarenhet som efter 1864 vunnits och de behof som uppstått med afseende på anordnandet af en tillfredsställande lasarettsvård.

Stockholm den 25 april 1895.

På utskottets vägnar:

S. J. Boëthius.